

Wegwijzer POH-GGZ in de praktijk

FEBRUARI 2024

zel
Zorgorganisatie Eerste Lijn

**POH-GGZ in
beweging**
van vandaag naar morgen

Inhoud

Inleiding.....	3
Doel van de wegwijzer	3
Regiovisie GGZ DWO-NWN	4
Definitie en achtergrond POH-GGZ	4
1. Relaties	5
2. Proces	6
3. Inhoud.....	7
3.1 Niet-patiëntgebonden activiteiten	7
3.2 Patiëntgebonden activiteiten	8

Inleiding

Binnen de huisartsenzorg is de POH-GGZ de specialist die de huisarts ondersteunt in de begeleiding van mensen die problemen ondervinden in hun mentaal welbevinden. De functie van POH-GGZ is in 2007 ontstaan en is dus nog relatief jong. Toch heeft de functie al een vaste plek gekregen in de huisartsenpraktijk. Het functieprofiel¹ van de POH-GGZ is inmiddels omschreven en er is een opleiding tot POH-GGZ ontwikkeld.

In 2021 bracht het Trimbos Instituut een factsheet² uit n.a.v. een onderzoek naar de succesfactoren en de verbeterpunten van de POH-GGZ. Eén van de genoemde verbeterpunten was het zorgen voor meer eenduidigheid in de functie. Dit vanwege het feit dat er behoorlijke verschillen bestaan tussen de POH-GGZ-ers qua opleidingsachtergrond en beschikbare deskundigheid. In het onderzoek blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de POH-GGZ nu op 51 jaar ligt en daardoor zit hier veel werkervaring.

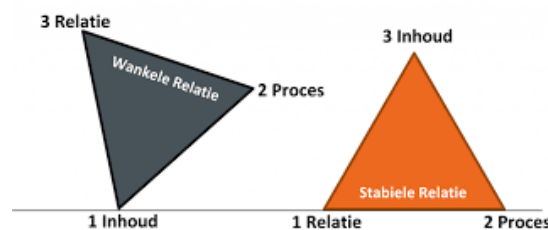
Met het oog op de instroom van jonge, startende POH-GGZ zagen de onderzoekers eveneens een verbeterpunt in goede begeleiding van deze starters, die veel minder kennis en ervaring hebben dan de huidige POH-GGZ. Omdat de POH-GGZ een solistische functie is binnen de huisartsenpraktijk is het voor beginnende POH-GGZ een uitdaging de functie op een constructieve manier vorm te geven.

Door de druk op de GGZ heeft de POH-GGZ er steeds meer taken bijgekregen. Zij voeren ondersteunende gesprekken met patiënten, die niet doorverwezen hoeven te worden naar een specialist, maar onderhouden ook contact met patiënten met chronische zorgklachten. Daarnaast overbruggen zij wachtlijsten en werken zij samen met meerdere disciplines, o.a. in het sociaal domein. Een goede structurering van het werkproces is essentieel om met name beginnende/minder ervaren POH-GGZ houvast te geven. Daarom heeft ZEL in samenwerking met een werkgroep met ervaren POH-GGZ een wegwijzer vastgelegd.

Doel van de wegwijzer

ZEL heeft een werkgroep van ervaren POH-GGZ samengesteld om in de regio Delft, Westland, Oostland (DWO) en Nieuwe Waterweg Noord (NWN) de functie POH-GGZ nader te omschrijven. Hierbij was het doel om een gemeenschappelijk kader te scheppen waarbinnen de POH-GGZ in deze regio zijn taken uitvoert. Vervolgens kunnen praktische handvatten worden aangeboden om met name beginnende/minder ervaren POH-GGZ te helpen de functie vorm te geven. Het gemeenschappelijke kader zal omschreven worden aan de hand van drie niveaus:

1. Relatie (met wie?)
2. Proces (hoe?)
3. Inhoud (wat?)

¹ [Functie en competentieprofiel POH-GGZ 2020](#)

² [Trimbos - POH-GGZ succesfactoren en verbeterpunten 2021](#)

Regiovisie GGZ DWO-NWN

De werkgroep sluit aan bij de uitvoering van de regiovisie GGZ³, die met het oog op de GGZ van de toekomst in de regio DWO-NWN ontwikkeld is door alle stakeholders binnen de GGZ.

Definitie en achtergrond POH-GGZ

De POH GGZ is de specialist op het gebied van mentaal welbevinden binnen de huisartsenpraktijk

Achtergrond POH-GGZ

De POH-GGZ functie wordt vervuld door beroepsbeoefenaren met verschillende vooropleidingen. De volgende vooropleidingen worden het meest gezien:

Bestaande opleidingen:

- Sociaal psychiatrische verpleegkunde (SPV);
- Bachelor verpleegkunde (HBO-V);
- Bachelor Social Work (BSW), alle uitstroomprofielen;
- Verpleegkundig specialist GGZ (VS GGZ);
- Master Psychologie;
- Bachelor Toegepaste psychologie (HBO).

Oude opleidingen:

- Maatschappelijk Werk & Dienstverlening (MWD);
- Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH);
- Opleiding tot GGZ-agoog;
- In service B opgeleide verpleegkundigen met 2 jaar relevante werkervaring en aanvullende scholingen waarmee zij aantonen te beschikken over een HBO werk- en denkniveau.

Voor de uitvoering van de functie is aanvullend de opleiding POH-GGZ op HBO-niveau van minimaal 120 contacturen gevolgd of zal de POH-GGZ deze opleiding binnen 1 jaar succesvol afronden⁴.

³ [Regiovisie GGZ in DWO en NWN - 2021](#)

⁴ Toetsingscriteria POH-GGZ 2024, DSW

Rollen POH-GGZ:

De POH-GGZ vervult meerdere rollen, namelijk die van:

- Adviseur
 - Triagist
 - Vraagverhelderaar
 - Coördinator van het zorgproces
 - Behandelaar/begeleider
1. De POH-GGZ geeft advies aan de patiënt en de huisarts:
 - Op inhoud
 - Op proces
 - Op relatie
 2. De POH-GGZ doet middels triage onderzoek naar de problemen van de patiënt en de context waarbinnen deze problemen plaatsvinden.
 3. De POH-GGZ verduidelijkt de hulpvraag van de patiënt, zodat er concrete doelen kunnen worden gesteld en het duidelijk is wat de patiënt wenst te bereiken.
 4. De POH-GGZ zorgt voor eventuele verwijzingen en houdt in de gaten of de patiënt op de juiste plek is aangekomen.
 5. De POH-GGZ voert zelf korte behandel- of begeleidingstrajecten uit.

1. Relaties

Met wie werkt de POH-GGZ samen? Wie zijn de relaties?

- Huisarts
- Doktersassistent
- POH-somatiek
- Praktijkmanager
- GB-GGZ
- S-GGZ
- Verslavingszorg
- Eerstelijns paramedici
- Welzijnsorganisaties
- Gemeentelijk wijkteam
- Geestelijke verzorger
- Thuiszorg
- Collega POH-GGZ
- ...

De POH-GGZ heeft een zorgrelatie met de patiënt, werkt in loondienst voor een werkgever, is gedetacheerd vanuit een organisatie of werkt als zelfstandige in opdracht van een opdrachtgever.

2. Proces

Procesbeschrijving POH-GGZ

In de huisartsenpraktijk is de huisarts de hoofdbehandelaar. Hij/zij bepaalt het proces. De POH-GGZ ziet patiënten in de huisartsenpraktijk en voert zelfstandig gesprekken en stemt af met de huisarts. De POH-GGZ heeft een adviserende rol, ondersteunt en verwijst door.

De volgende procesbeschrijving geldt als een leidraad, niet als regel.

Werkproces aanmelding:

- Stap 1: de assistente plant een afspraak met een patiënt in: dit kan bij de huisarts zijn, of indien de hulpvraag duidelijk GGZ-gerelateerd is, kan direct een afspraak worden ingepland bij de POH-GGZ⁵.
- Stap 2: de huisarts sluit somatiek uit en laat een volgende afspraak inplannen bij de POH-GGZ.
- Stap 3: de POH-GGZ doet de vraagverheldering en geeft een advies.
- Stap 4: de POH-GGZ verwijst indien nodig, in opdracht van de huisarts.
- Stap 5: de POH-GGZ checkt of iemand ook aangekomen is op de plek van verwijzing.

Werkproces begeleiding:

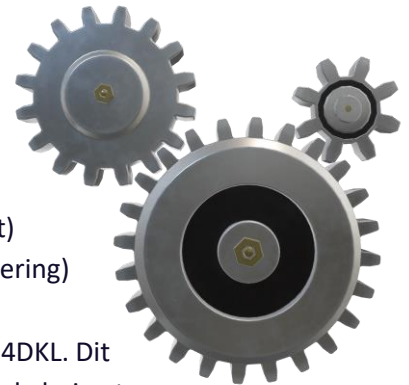
Wanneer de POH-GGZ de patiënt gaat begeleiden dan gaat deze als volgt te werk:

1. Eerste gesprek

In het eerste gesprek wordt het volgende besproken:

- Wat is het doel van de patiënt? (doelbepaling/gewenste eindresultaat)
- Welke probleem ervaart de patiënt? (probleemanalyse/klachtverheldering)
- Wat is de concrete hulpvraag?

Het gesprek kan aangevuld worden met eventuele vragenlijsten, zoals de 4DKL. Dit kan tevens meteen de 0-meting zijn. Eventueel overlegt de POH-GGZ met de huisarts.

2. Tweede gesprek

Op basis van het eerste gesprek, de aanvullende vragenlijst(en) en eventueel overleg met de huisarts wordt door de POH-GGZ een advies gegeven aan de patiënt. Indien de patiënt bij de POH-GGZ in begeleiding blijft, wordt een plan van aanpak opgesteld.

Het plan van aanpak bevat de volgende elementen:

- Aantal gesprekken (3-5)
- Ondersteuning E-health of niet
- Evaluatiemoment
- Wijze van evalueren

⁵ Per huisarts(enpraktijk) zullen hierover afspraken gemaakt moeten worden: de één wil altijd eerst zelf GGZ problematiek zien, de ander vindt het prima als direct een afspraak bij de POH-GGZ wordt gemaakt.

3. Afsluiting

Tijdens het evaluatiemoment wordt besproken:

- Is de hulpvraag beantwoord?
- Welke tools neemt iemand mee?
- Wat is de ervaring van de persoon?

Indien er afgesloten wordt, is het evaluatiemoment het afsluitende gesprek.

3. Inhoud

Onder de werkzaamheden van de POH-GGZ vallen patiënt- en niet-patiëntgebonden activiteiten.

3.1 Niet-patiëntgebonden activiteiten

- Nascholing en bijscholing
- Supervisie/intervisie
- Vergaderingen/overleggen
- Netwerken

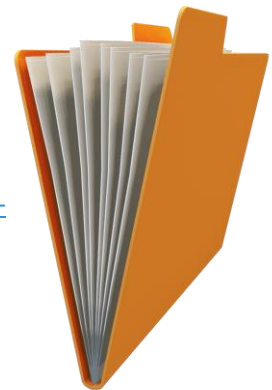
Na- en bijscholing

Onder scholingsactiviteiten vallen fysieke trainingen, webinars en e-learnings. Uitgangspunt is dat de POH-GGZ minimaal 150 punten in een periode van 5 jaar behaalt (circa 30 per jaar):

- 75 uur nascholing via geaccrediteerde scholingen.
- 25 uur interventie, supervisie en intercollegiale toetsing.
- 50 uur functie gebonden activiteiten, zoals regionale (netwerk)bijeenkomsten of werkgroepen⁶.

Er is een Kwaliteitsregister waarin de accreditatiepunten kunnen worden bijgeschreven. Dit is op dit moment nog niet verplicht, maar het advies is om hier wel bij aan te sluiten. Zie hiervoor de website van de Landelijke Vereniging POH-GGZ: <https://poh-ggz.nl/kwaliteitsregister>

Kijk voor informatieve e-learnings op de website: www.ggzecadamy.nl

Intervisie

Wij adviseren POH-GGZ om zich aan te sluiten bij een intervisiegroep. Voor POH-GGZ die gedetacheerd zijn, wordt interventie vanuit de organisatie geregeld. De POH's met een dienstverband bij de huisarts hebben in deze regio onderling de interventie geregeld. ZEL kan ondersteuning bieden als een POH-GGZ een intervisiegroep zoekt en doet regelmatig een oproep of er nog POH's zijn die een intervisiegroep zoeken en of er nog bestaande groepen zijn die plaats hebben voor een nieuwe POH-GGZ. Indien nodig kan ZEL ook begeleiding organiseren voor het opzetten van een nieuwe groep.

⁶ [Kwaliteitsregister 'Praktijkondersteuner huisarts GGZ'](#)

Netwerken

Het is buitengewoon belangrijk dat de POH-GGZ een breed netwerk opbouwt binnen zowel de zorg als het sociaal domein. De POH-GGZ is zelf verantwoordelijk voor het opbouwen en onderhouden van dit netwerk (sociale kaart) en investeert actief in het opbouwen ervan.

Er is een ZEL-wegwijzer: [Vind het juiste loket naar zorg en ondersteuning](#). Hierin vind je per gemeente het aanbod ter ondersteuning van patiënten met problematiek op het gebied van eenzaamheid, financiën, administratie, rouw, opvoedproblemen, overbelaste mantelzorgers, etc.

3.2 Patiëntgebonden activiteiten

Begeleiding van patiënten:

- Face-to-face en/of
- Online consult en/of
- Inzet van E-mental health
- Intercollegiaal overleg

De POH-GGZ begeleidt in principe patiënten van 0-100+ jaar. Met de komst van de POH-GGZ jeugd/jeugdconsulent vanuit de gemeente zal mogelijk een verschuiving of opsplitsing plaatsvinden in zorgverleners die zich bezighouden met 18- of 18+.

De POH-GGZ werkt op gedragsniveau. Hij/zij verwijst door voor diagnostiek en behandeling als er sprake is van disfunctionele overtuigingen, die zo belemmerend zijn dat verandering op gedragsniveau niet voldoende mogelijk is.

Patiënten met een medicatievraag gaan terug naar de huisarts.

De reden dat patiënten bij de POH-GGZ komen is grofweg te verdelen in 3 categorieën:

1. Mensen met psychosomatische of psychosociale klachten zonder vermoeden van een psychiatrische diagnose of met milde psychiatrische problematiek.
→ *verandering ligt op gedragsniveau.*
2. Chronische psychiatrische patiënten en EPA-patiënten.
→ *bijsturing op gedragsniveau.*
3. Patiënten die elders op een wachtlijst staan.
→ *begeleiding begint alvast op gedragsniveau.*

De begeleiding door de POH-GGZ bestaat uit verschillende onderdelen:

- Psycho-educatie
Informatieve sites die worden gebruikt zijn:
 - www.thuisarts.nl
 - www.behandelhulp.nl
 - www.akwaggz.nl
 - www.meestersindepsychologie.nl
- Inzet van e-health
- Voorlichting aan de patiënt

- Inzet van behandelmodules
- Inzetten van vragenlijsten
- Beeldbellen
- Gedragstherapie:
 - KOP-model
 - ACT
 - Oplossingsgerichte interventies
 - Systemische interventies
- Uitvoering terugvalpreventieplan/signaleringsplan

De POH-GGZ kent veel vrijheid binnen de functie. Wat de POH-GGZ aan inhoudelijke taken kan uitvoeren, hangt sterk af van de ervaring ten opzichte van de hulpvraag. Afbakening vindt dan ook plaats op basis van ervaring en hulpvraag.

Deze wegwijzer is mede gebaseerd op de volgende documenten:

- [GGZ-standaarden.nl/generieke-modules/psychische-klachten-in-de-huisartsenpraktijk/zorg-bij-psychische-klachten-in-de-huisartsenpraktijk](https://ggz-standaarden.nl/generieke-modules/psychische-klachten-in-de-huisartsenpraktijk/zorg-bij-psychische-klachten-in-de-huisartsenpraktijk)
- [Functie en competentieprofiel POH-GGZ 2020](#)
- [Trimbos - POH-GGZ succesfactoren en verbeterpunten 2021](#)
- [Kwaliteitsregister 'Praktijkondersteuner huisarts GGZ'](#)
- Toetsingscriteria POH-GGZ 2024, DSW Zorgverzekeraar

**Met dank aan
de werkgroep
POH-GGZ:**

**Leo Absil
Marlies Bles
Petra van Mil
Michelle Smit
Ilse Stokman**

Naaldwijk, februari 2024
Marleen Heijsteeg
Daniëlle Vissers